

VON
VLUCHTELINGEN
ORGANISATIES
NEDERLAND

Oproep aan een nieuw kabinet Naar een veilige en zelfstandige opvang van asielzoekers

"Ik wil mijn leven beginnen" (meisje, 17 jaar)

"Het AZC is levenloos" (jongen, 12 jaar)

"Ik wil graag met minder mensen op een centrum wonen. Dertig of veertig of zo. Dat je dan iedereen kent" (meisje, 9 jaar)

"Gezinnen wonen hier op één kamer. Deze kamer functioneert als studeerkamer, slaapkamer, huiskamer, keuken en om bezoek te ontvangen. Het mag duidelijk zijn dat dit op een of andere manier consequenties heeft voor de ontwikkeling van het kind" (woonbegeleider van het COA)

"Geloof me, je zou echt gek worden hier. Je doet niets. Je zit 24 uur in een caravan: tv kijken, koken, strijken. Dat is alles. Dat is gewoon geen leven en daar word je echt gek van" (jongen, 14 jaar)¹.

Het opvangsysteem voor asielzoekers is aan een grondige revisie toe. In het afgelopen decennium hebben organisaties uit het maatschappelijk middenveld regelmatig aandacht gevraagd voor een verbetering van de kwaliteit van de opvang. Ondanks alle toezeggingen over een korte asielprocedure en verblijfsduur verblijven er voorjaar 2010 meer dan drieduizend asielzoekers langer dan twee jaar in opvangcentra. Een dergelijk langdurig verblijf in centra die niet zijn ingericht op lang verblijf, en waar mensen volledig afhankelijk zijn van de zorg van de overheid, vrijwel geen eigen initiatief kunnen ontplooiën en afgesneden zijn van de omringende samenleving, leidt tot hospitalisering en frustratie. Het is funest voor hun toekomst, ongeacht of deze nu in Nederland ligt of elders. Zeker voor kinderen die in dergelijke omstandigheden moeten opgroeien. Het rapport "Kind in het

¹ Uitspraken uit rapport 'Kind in het centrum; Kinderrechten in asielzoekerscentra', Unicef Nederland, St. Kinderpostzegels Nederland, Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), juni 2009

centrum" van Unicef, St. Kinderpostzegels en COA (juni 2009) stelt dat de ontwikkeling van kinderen die in een AZC verblijven ernstig wordt bedreigd door de lange duur van de procedure en de opvang, het vele verhuizen en het gebrek aan informatie waardoor mensen niet weten waar ze aan toe zijn en zich machteloos voelen.

De Europese richtlijn over minimumnormen voor de opvang van asielzoekers biedt een belangrijk wettelijk kader voor een menswaardige levensstandaard in overeenstemming met internationaal recht. Voor asielzoekerskinderen geldt het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind dat de overheid verplicht om goed te zorgen voor alle kinderen in Nederland.

De nieuwe asielprocedure die vanaf de zomer zal worden ingevoerd is aanleiding geweest om de opvangperiode in mindere mate dan tot nu toe te koppelen aan de fase in de asielprocedure. Alleen in de eerste fase zal men nog meerdere malen van verblijfsplaats moeten veranderen. Dat is een goede eerste stap, maar nog niet genoeg. De kwaliteit van de opvang verdient verbetering. Opvang zou kleinschaliger moeten zijn, dichter op woonkernen en uiteindelijk geïntegreerd moeten worden in gemeenten. Bewoners van deze centra zijn dan niet langer volledig aangewezen op de zorg van het COA, maar kunnen gebruik maken van reguliere voorzieningen, en taalles volgen, zodat zij zich zelfstandiger kunnen redden. Ook is er ruimte voor initiatieven van burgers en bewoners, zodat het isolement van de opvang wordt opgeheven. Een onafhankelijk instituut ziet toe op de kwaliteit van de opvang.

De contouren voor een nieuw opvangsysteem zien er als volgt uit:

Gericht op zelfstandigheid

Mensen die naar Nederland komen om asiel te vragen, krijgen de kans om tijdens hun asielprocedure zo veel mogelijk een zelfstandig leven te leiden. Zo wordt voorkomen dat zij langdurig afhankelijk zijn van voorzieningen en de grip op het eigen bestaan verliezen.

Verbetering kwaliteit en continuïteit van opvang

Asielzoekers worden op een goede, gezonde en veilige manier opgevangen. Dit geldt zeker ook voor de meest kwetsbaren onder hen, zoals (niet-begeleide) minderjarigen en asielzoekers met psychische problemen. Zij komen uit moeilijke en soms traumatiserende omstandigheden en hebben na aankomst in Nederland behoefte aan rust en veiligheid. Het is noodzakelijk dat mensen zo veel mogelijk worden opgevangen op één locatie. Deze locatie is bovendien structureel van aard en niet slechts voor een paar jaar in gebruik. Hierdoor wordt voorkomen dat mensen voortdurend moeten verhuizen als de huurperiode afloopt. Dit is niet alleen slecht voor het welzijn van deze mensen (met name van kinderen in de schoolgaande leeftijd en van mensen die onder medische behandeling zijn), maar ook niet efficiënt voor het verloop van de asielprocedure.

Bewoners van centrale opvang hebben een stem in het kiezen van hun verblijfplaats en in de inrichting en de kwaliteit van de opvang.

Een onafhankelijk instituut toetst de kwaliteit van de opvang van asielzoekers.

Kleinschalige en kortdurende opvang

Rust en veiligheid wordt asielzoekers geboden in opvangvoorzieningen die kleinschalig van omvang zijn en waar zij zelfstandig kunnen verblijven met voldoende privacy.

De opvangperiode in de centrale opvang is kort en blijft beperkt tot een maximale duur van zes maanden. Daarna moeten asielzoekers en vluchtelingen zelfstandige huisvesting krijgen in gemeenten.

Participatie aan de samenleving en voorbereiding op toekomst

Reguliere voorzieningen, zoals gezondheidszorg, sport en recreatie, zijn ook toegankelijk voor asielzoekers.

Participatie in de samenleving wordt gestimuleerd in plaats van beperkt. Asielzoekers moeten hun tijd zinvol kunnen besteden. Na maximaal drie maanden verblijf hebben zij de mogelijkheid om taallessen te volgen en na maximaal zes maanden om te werken. Dit is van belang om de asielzoeker voor te bereiden op de toekomst: of dit nu integratie in Nederland is of reïntegratie in het land van herkomst bij terugkeer.

Initiatieven van burgers en organisaties in samenwerking met bewoners zijn welkom; zij verminderen het isolement.

Een plek waar kinderen zich thuis voelen en tot hun recht kunnen komen

In ieder AZC is een eigen speelruimte voor kinderen en een huiswerkruimte voor oudere kinderen met voldoende computers

Via een kinderraad, begeleid door onafhankelijke organisaties, geven kinderen hun ideeën en ervaringen voor de verbetering van de opvang

Deze oproep wordt ondersteund door: Defence for Children International-NL, Nationale stichting ter bevordering van Vrolijkheid, Raad van Kerken in Nederland, Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, UNICEF Nederland, Vluchtelingen-Organisaties Nederland, VluchtelingenWerk Nederland

1 juni 2010